XXXIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1923. Április 4. szám.

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ES ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY | Szerkesztő: PAP DOMOKOS

Előfizetési ár: Egész évre 20 L. Magyarországra: 26 L. Egyes szám ára 3 L. Akik a 20 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitói-díj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztároshoz küldendő Clujra (Kolozsvárra.)

Dr. Költő Gábor.

1879—1923.

Távol az erdélyi bércektől, melyekhez egész lénye minden gyökérszálával kapcsolódott, férfi kora delén, nyugalmat nem ismerő szakadatlan munka közben ragadta ki az élők közül a halál, melynek igen korai megjelenésétől nem hiába rettegtünk mindnyájan. Kálváriás élete sorsa mindnyájunk szivében megrezegtet egy-egy húrt, akik ideálokat alkottunk magunknak, életünk folyását azok irányába állitottuk be s elveszitvén azokat, most lelki tépelődés közben tengetjük napjainkat. Gyönge és törékeny testben egész férfi-lélek, aki székely faja minden erényét és kiválóságát egyesiti magában — annak hibái nélkül. 1879-ben született Nagyajtán. A székelykereszturi, majd a kolozsvári unitárius kollégiumban kitünő eredménnyel befejezvén tanulmányait, az egyetem jogi fakultására iratkozik be. Jogi tanulmányai végeztével Kolozsvárt joggyakornok, nemsokára törvényszéki biró, majd elnöki titkár s már 34 éves korában táblai biró lesz. E minőségében nemes hevülettel nagy szervező munkát fejt ki a patronage nemes emberbaráti ügye körül.

Ezt a munkát zavarja meg a háboru vihara s gyászos befejezése. Itt kezdődik addig boldog és derüs életének testi és lelki szenvedésekkel teljes korszaka. Állását elhagyván, az unitárius egyház tanügyének referense lett. Egész odaadással vetette magát uj munkaköre teendőire, melyeket nemsokára teljes jártassággal irányitott. De maradt ideje arra is, hogy az erdélyi elárvult magyarság érzelmi életének összetartásán dolgozzék és buzgólkodjék. Makulátlan tiszta erkölcsi felfogás és faja sorsáért, jövőjeért lánggal lobogó tüzes lelke és szeretet meg aggodalom vezette minden lépé-

sét. E rövid idő alatt tünt ki egész erkölcsi nagysága s ennek volt következménye, hogy az 1920. évi Főtanács a néhai nagyérdemü Kozma Ferenc helyébe egyhangulag iskolai felügyelő gondnoknak választotta. Beiktatására nem volt kedvező az idő, de az igazgatóság őt üdvözlő ülésén lelkes beszédben tett vallomást az ifjuság nevelő-oktató munkájának igazi értékeléséről és erővel teljes, velős mondatokban hangsulyozta, hogyha valaha, most igazán szükséges mindenkinek megérteni, hogy székely ifjuságunkat vallás-erkölcsi alapon a megalkuvást kizáró kötelességteljesitésre kell nevelnünk. Mint felügyelő gondnok állandóan figyelemmel kisérte az iskola külső és belső életét, anyagi és szellemi ügyeit.

De e lelkes munkája nem sokáig tartott. Letartóztatása, perbefogása s az ezzel járó testi-lelki gyötrelmek megérlelték benne azt az elhatározást, hogy expatriáljon. Könnyes szemekkel és fájdalommal telt szivvel vette magára a hontalanság keresztjét 1921. november havában. És bár Budapesten szintén megtalálta a fényes tehetségeinek megfelelő munkateret, mert az igazságszolgáltatás kuriai birói polcára emelkedett, miként a talaját veszitett gyenge palánta, azóta csak sorvadt, csak visszavágyott az erdélyi hegyek közé, ahova most korai halálának hire hoz mély fájdalmat és szomoruságot. Munkaköre, melyet ott is fáradhatatlan buzgalommal töltött be, nem tudta kitölteni az ürt, amely expatriálásával támadt szivében.

Mély fájdalommal siratjuk benne a közügyekért önzetlenül lelkesedni és szolgálni kész embert, a lelkes magyart, a rendithetetlen erkölcsi integritást. És utolsó üdvözletül kivánjuk: *Sit tibi terra levis!*

* * * **Dr. Gál Kelemen.**

Temetése e hó 19-én volt az igazságügyminiszterium előcsarnokából. A szomoru szertartást a gyászpompa minden külső fénye és a nagyszámu jó barát és tisztelő őszinte mély fájdalma tette impozánssá. Megjelent a temetésen a kormány képviselője, Bethlen miniszterelnök, a miniszteriumok, egyletek és testületek küldöttsége és a repatriáltak teljes számmal. A ravatalnál Józan Miklós esperes imádkozott. Ravasz László ref. püspök a jóbarát kiváló tulajdonságait a jeles szónok megrázó erejével festette a könnyekig meghatott gyászolók lelke elébe. A kormány, a különböző intézetek egymást fölváltó képviselői mind találtak dicsőitni és siratnivalót a korán elhunyt nagy hazafi jellemében és sokoldalu humánus munkásságában. A bucsubeszédek elhangzása után a hatalmas menet a Kerepesi-temetőbe vonult, hol örök pihenőre helyezték Költő Gábor fáradt testét a magyar nemzet legnagyobb halottjai közé.

* * *

Az igazgatóság elhatározta, hogy emlékezetét egy alapitvány létesitésével fogja megörökiteni. Ezért felkérjük jó barátait, ismerőseit és tisztelőit, hogy e célra szánt adományaikat a kollégium igazgatóságához juttatni sziveskedjenek Kolozsvárra.

Megpróbáltatás idején.

— Ima. —

Irta Deák Miklós.

Öröktől való fény, öröktől való melegség, öröktől való élet, öröktől való szépség, áldott jó Isten! Téged kereslek, hozzád imádkozom, mert csak Te vagy a fény, melegség, élet. Legyen áldott a Te ragyogásod!

Te vagy az a végtelen nagy sziv, ki a te végtelen jóságodból életet adtál mindennek. Az ártatlan füszálnak, a gyilkos szörnyetegnek. Parányi virágnak, égbe nyuló fának. Néma kősziklának, zengő dalu madárnak.

Hol vagy? Hova lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bűn sötétében. Nálad az örök béke; itt a békétlenség. Ott fenn miriád csillagok összeütközés nélkül futják utjokat; itt emberek milliói egymásba ütköznek. Ott, hol Te lakol — örök harmónia — itt a földön széthuzás fiaid között. Ott áldás, itt átok, ott szeretet, itt széttépő gyülölet.

Hol vagy? Hova lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bün sötétében. Ott a magasságban meg nem rendül az ég alkotmánya, itt alatt fiaid sötét, bus romokon járnak. Ott ég az örök fény, itt lámpásunkból kifogyott az olaj, hitünk berkében egyik mécs világa a másik után alszik el. Déva vára felől bús szellő fujdogál . . . hitünk mártirjának a siró lelke az. Népét ébresztgeti . . . hivja. Mozdulunk-e, megyünk-e, hogy bekötözzük sebeit bús arcu anyánknak, szegény egyházunknak?!

Hol vagy? Hová lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bün sötétében. Oh vajjon meghat-e téged dévai martirunk siró lelkének kérése? A bogár zümmögése, a füszálak reszketése, a vadak üvöltése, a vérző hegyek, sáppadó egek, a dadogás, a rémület, szolgád kérése, a Nóék imája? . . Lesz-e még hitélet, jókedvü adakozó? Meghal-e a gyülöletnek, a széthuzásnak átka? Oda állunk-e egymást megértő lélekkel a bus romokra, hogy elhordjuk az omladékot, megszüntessük a bábeli zavart s háládatos gyermeki szivvel, csak egyet akarva, csak a jót akarva, felépitsük azt, mit e vad idők szelleme lerombolt?

Hol vagy? Hová lettél? Fényes arcod elveszett a fekete ködben, a bűn sötétében. De lelked sugarát eltakarhatja-e a köd, a felhő, a rideg közöny, a gyülölet átka? Oh eljön, eljön még a Te ragyogásod, felsüt még a Te mennyei tüzed, felsüt a fagyos lelkekre, kopár hómezőkre, hogy ismét öröm legyen a földön. Hogy ismét virágozzék a kicsiny füszál, hogy ismét illatozzék a fák serege, a virágok sokasága, hogy ismét suttogjon a szellő, daloljon a madár, hogy ismét ragyogjon a hitélet, hogy ismét égjen az olaj most pislogó lámpásunkban, hogy valósuljon meg egy szép álom-

ban látott jövendő s legyen boldog a szenvedő, a sötétségben járó emberiség.

Töltsd Uram lámpásunkba az egymás megértés olaját, add Uram szivünkbe a közjóra törekvés lelkét, hogy a sötét éj ujra csillagos legyen, hogy a halálból élet támadjon.

Könyörög szolgád. Könyörög a gyenge füszál. Kér a kis virág. Könyörög az ijedt madár. Könyörög a néma szikla . . . a föld, az ég, könyörög az egész világ: add belénk az egymást megértés lelkét, hogy széppé tehessük jelen s jövendőinket. Ámen.

Uj hit, uj élet.

Hol vagyon halál a te diadalmad és hol vagyon koporsó a te fulánkod. Az Isten adott nekünk diadalmat. Ő tőle van az élet és Ő nélküle lesz minden halál, de aki Istennek él, azon nem vesz diadalmat a halál.

Mert mi a halál? Talán az, ami megállitja a test mozgását. Vagy az-é, a minek következtében porrá lesz ami porból vétetett. Ez nem halál, ez csak elmulása a földi létnek és megkezdése a földöntulinak. Igazi halál az, amelyet az élő ember hal meg. Az a borzasztó halál, amelyik a földi létben megöli a lelket, elveszi bátorságát, elapasztja küzdelmét, lelankasztja kedvét és bizalmatlanná teszi. Akkor vagyunk meghalva, mikor nem várjuk a holnapi napot, amikor nincsenek terveink a jövőre, mikor nem látjuk szépnek a reggelt, nem tudunk gyönyörködni a rügy fakadásában, a bimbó nyilásában, mikor nem szeretjük a kis gyermeket és nem örvendünk a madár énekének.

Van-e föltámadás az ilyen halálból. Isten gondoskodott az ő gyermekeiről. És kik az ő gyermekei? Az élő, a gondolkozó, a szerető, a messzelátó, a nagyratörő lelkek. A ki nem hiszen, a ki nem bízik, az elfordult Istenétől, halott az, akinek csak akkor lesz föltámadása, ha visszatér hite szárnyain a tökéletes és örökéletü Istenhez.

Ne féljetek, mert Isten azért adta nektek az ő lelkét, hogy gyönyörködjék bennetek. Ő látni akarja a lelkek rügyfakasztását, bimbó bontását. Keressétek a szép gondolatokat. Olvassátok Isten csodás titkait, melyeket elrejtett a kis bogarak életében éppen ugy, mint a hatalmas sziklákéban, a szellő suttogásában épp ugy, mint az isteni tragédia velőtrázó jeleneteiben.

Föltámadunk uj életre, uj hitre és bármennyire bántana a testi fájdalom, az élet gyötrődése, mi boldogok leszünk a mi Istenatyánk hajlékában, bármerre megyünk, bármihez kezdünk.

Ez a hit a mi idvességünk és boldogságunk. **Dr. Boros György.**

LEÁNYAINKNAK Konfirmációi ajándékul legszebb, legállandóbb és leghálásabb tárgy az imakönyv. „Szivemet hozzád emelem . . .“ nagy választékban kapható 40 leutól fölfelé a kiadóhivatalban.

TŰZHELY MELLETT.

HUSVÉT.

Föltámadott a Krisztus!
— De csak azoknak:
Akik szeretnek!
Kik sohsem aratnak,
Mindig csak vetnek.
És megmaradnak
Balgán, halálig
Meleg álmodó szivüeknek . . .

Föltámadott a Krisztus!
— De csak azoknak:
Kik sirni tudnak,
Eszményekért élnek,
És nem maguknak.
S fejükön hordják
Szent Glóriáját
Láthatatlan tövis koszoruknak . . .

— Halleluja, föltámadott a Krisztus! — Halleluja, föltámadott a Krisztus!

Föltámadott a Krisztus!
— De csak azoknak:
Kik biznak bátran
Fényesebb hajnalok
Hasadásában.
Az igazságnak,
A szeretetnek
Husvéti szent diadalában . . .
— Halleluja, föltámadott a Krisztus!

SZABOLCSKA MIHÁLY

A hivő.

— Igaz történet. —

A kisküküllő-mentén elszórtan találhatni nazarénusokat, akik magukat hivőknek nevezik. Ebből a környezetből van véve elbeszélésünk tárgya.

Mikor az Isten az est szürkületéből szemfödelet készült teriteni az égre, s csak elhalványult rózsaszinü sávok jelezték a hanyatló nap utját, — teljes lelki nyugalommal haladt szekerével Márkos az erdei uton, hogy mielőtt az égen figyelő csillagok kinyitnák szemeiket, kis szekerecske sarjuját haza szállithassa. Gondolkozott az elvégzett napi munkáról, közbe-közbe végighuzta kérges tenyerét homlokán, s törülgette a rászáradt izzadtság cseppeket.

Augusztus vége. Kimerültség látszik már a természetben, s a munkás ember arcán. A szakadatlan munka fáradt vonalakat rajzolt a bágyadt arcra, szemének tekintete is mintha mélyebb lenne, mint mikor felhők fodrai mögül próbál kisütni a hold. — Ma szom-

bat este. Márkos számbaveszi heti munkáját, megelégedettség látszik komoly arcán. — Alig szól egyet állataihoz. Azok is fáradtak. Ugy halad csendesen az est szürkületében mint a nyugodt lelkiismeret az igazság utján.

Arra eszmél, hogy valaki megszólitja.

— Jó estét *testvér.*

A szokatlan köszönésre Márkos ajka mosolyra nyulik, de hamar helyre igazitja, mert erélyesen figyelmezteti jó érzése: idegent nem illik lemosolyogni. Fogadja a köszönést faluja szokása szerint:

— Adjon Isten.

— Szelid arcának vonásaiból ugy látom, hivő testvérrel van dolgom — szól tovább az idegen.

— Hiszek mindenben mi jó s igaz! — feleli Márkos.

— Igazán beszél testvér. A Krisztus, ki érettünk élt, meghalt, feltámadott, mindig csak a jót s igazat hirdette.

— Legyen áldott neve örökre.

— Látom szorgalmas munkában fáradozik testvérem szüntelen.

— Erre teremtettünk.

— A munka nemesit.

— Nemcsak, de az egekig emel, s jól esik ha ezekért hálát adhatunk Istenünknek.

— Ugy-e, testvér, a munkás ember mindig várja az ünnepnapokat, mikor mindannyian együtt lehetünk a Ur házában.

— Ahogy a testnek szüksége van pihenőre, bár egy pillanatra, mig kaszálás közben letöröljük a verejtékcseppeket, ugy a lélek is megkivánja ezt, hogy aztán beteljék bőséges táplálékkal, s ezt a vasárnap adja meg.

— Nem tartóztatom fel sokáig testvéremet, de azt az egyet mondja meg, melyik a legszebb ünnepe?

— A vasárnap. Azután a husvét és áldozó csütörtök.

— Hivő lelke igaz gyöngyszemeit látom csillogni feleletében, hivő testvérem az Urban, — örvendezett az idegen. — A feltámadt Krisztust hirdetni jöttem én is. Szándékomban volt nagyobb ünnep alkalmával keresni fel itt élő hiveinket, de boldog vagyok, hogy legalább most itt lehetek, s hogy leghamarabb a testvérrel találkozhattam. — A Krisztus szavára jövök. Hallotta-e már vagy egyszer Krisztusunk szavát, hivő testvérem az Urban?

— Hallom mindig s figyelek reá. Hiszek benne mint a legigazabb emberben. Mesteremnek tartom a jóban, követem az igazban. Tanitásain gyönyörködöm s én is azt tartom, mit a papom hirdet, Ő az emberiség legnagyobb jóttevője.

— Testvérem papról beszél?

— Igen nekem papom van uram, ki Jézus eszméivel jár előttünk, s mi megyünk utána.

— De hiszen az előbb husvétot s áldozó csütörtököt emlegette.

— Most is. A husvéti történetben él a feltámadt krisztusi eszme: enélkül a Jézus neve ismeretlen volna előttünk. Áldozó csütörtök? *Az emberi munka megdicsőülésének nagy ünnepe.* Ezért mondom, hogy a munka nemcsak nemesit, de fölemel az olajfák hegyére, ahol szembe nézhetünk Istenünkkel, s meglátjuk jobb hazánk áldott világát.

— Nagyon örvendenék testvérem, ha holnap az imaházban folytathatnók megkezdett beszélgetésünket.

— Ezt nem tudom megigérni, mert a hivőkről azt tartom én is, mint ahogy Pál mondja valahol (Róm. 10. 2.) *„Istenhez való buzgóság van bennük, de nem értelemmel.“*

— Most már igazán nem tudom, kivel beszélek. . . Nem hivő? Hát akkor honnan ezek a magasztos hitelvek?

Iíju Márkos József komolyan nyujtja kezét az idegennek.

— Kérem én az *unitárius egyház* pénztárnoka vagyok. Az én vallásom hitelveinél magasztosabb, szebb tanitásokat egyik vallás sem adhat . . .

Ütő Lajos.

Tréfák.[1]

Hogy éli világát kedves szomszéd mióta a felesége nincsen itthon.

— Nagyon jól, mondhatom, mert most már akármelyik végét huzhatom a strimflimnek.

— **Jöhet bátran** barátom hiszen tudja, hogy amelyik kutya ugat az nem harap.

— Tudom, tudom, csak azt nem, hogy mikor hagyja annyiba az ugatást.

Sándor diákot ebédre hivták.

— Hogy irigyellek — szól kis öccse.

— Ugyan miért?

— Azért, mert ott legalább nem szidnak meg ha a késsel nyulsz a szádba.

[1] Egy amerikai unitárius lapból.

Alapitó levelet vagyis köszönőiratot kapott a Dávid Ferenc-Egylet is a leányotthon javára tett 4000 L alapitványért. Minden tagtársunk örvendhet, hogy egy oly szép és messze kiható célt szolgálhatunk. Az a törekvésünk, hogy az alapitvány akkorára nőjjön, hogy egy unitárius árvaleány ellátását biztositsa. Aki hozzájárul, nemes célnak fog szép szolgálatot tenni. Alapitó levelünket a D. F. E. irodájában a tagtársak megszemlélhetik.

Az unitárius név becsülete.

323 esztendeje, hogy hazánkban az unitárius név irásban is megjelent. Nem könnyen szokták meg a régi elődök és sokszor kigunyolták az idegenek. Külföldön jóval később fogadták el, de ma már használják Angliában, Amerikában, Fokföldön (Afrika), Ausztráliában, Japánban, Indiában és Bulgáriában is.

Amerikában az utóbbi időben némely unitáriusok más nevet kerestek, mert azt szeretnék, hogy a kik velünk egy hiten vannak, de más nevet viselnek, csatlakozhassanak. A Christian Register cimü heti lapban folynak a nyilatkozatok. Eleddig legtöbben az unitárius név mellett szóltak.

Egy newyorki unitárius világi férfi Bishop György irja: Ő ragaszkodik a névhez, mert ha Amerikára gondol, ott is az elmult száz esztendő alatt annyi szent emlék kapcsolódott hozzá, hogy csak az is tiszteletet követel tőlünk.

— De mit szóljunk, ha figyelembe vesszük, hogy ez a név kapcsol össze minket a legrégibb unitáriusokkal, az erdélyiekkel, akikről az utóbbi időben oly sokat olvastunk. Hát nem kellene-e mindent elkövetnünk, hogy fentartsuk és állandósitsuk mindazt, ami összeköt azokkal a távoli, de sokszor üldözött emberekkel. De mit szóljunk aztán a britt testvérekről.

Grafton harmadik hercege Henrik Augustus figyelmét fölhivta és annyira lefoglalta volt az unitárius vallás iránti érdeklődés, hogy maga is elfogadta az unitárius hitelveket és gyakorolta az istentiszteletet. Ez is nagy jelentőséggel bir.

Az amerikai jelesek között az unitáriusoknak hosszu sorozata van. A cambridgei hires férfiakat szükségtelen emlegetni. Longfellow a költő sokszor megnyilatkozott unitáriussága mellett, Lowel, Holmes unitáriusnak mondották magukat. A politikai pálya kitünőségei közül elég említenünk Taftot, az Egyesült-Államok volt elnökét, aki egy hatalmas gyülésről elindulva ezekkel a szavakkal vett búcsut: „soha se feledjük, hogy unitáriusok vagyunk". Ezzel végzi a cikk irója. És ehhez mi csak azt füzhetjük hozzá: unitáriusok voltunk, azok maradunk. Ezt a nevet őseink megszentelték, mi megbecsüljük.

Egy érdeklődő fölkérésére kérdezzük lelkész afiaitól, hogy az utóbbi husz év alatt, melyik egyházközség adott el régi urasztali poharat az egyháznak. (A pohár képe megjelent a Magyar Népben). A szives tájékozást közölni fogjuk a kérdezővel.

Izenet V. P.-nak. Szivesen vártunk az előfizetés beküldéséért, de jó néven vesszük, ha nem várakoztat máskor. Jól gondolta, hogy a 20 leu árnál többe kerül a Közlöny előállitása.

NŐK VILÁGA.

Kötőke. Mint a vágyakozó, ki messze idegenből felejthetlen otthonába hazatér, ugy éreztem én magam, Önök között drága nagyasszonyaim, Önökhöz huzódtak meg elmult szép idők, Önök nem változtak, most is egyek, hitök és szeretetük jegyében, hol nincs érvényesülni akarás, nem cél a szentesitett eszköz, hanem a cél szent, mely elérése felé osztatlanul törekesznek. Hajlékukban nincs pompa, fény és öltözetrang; de van annál sokkal több „az igazság fenséges egyszerüsége hóditó erejében".

Azt kérdezte ott tőlem egy bájos barna asszony „Nem bánta-e meg, hogy eljött ide?" Felelek itt neki: Egyben köszönetet mondok a kérdésért, mert hisz abból a szerénység édes virága nyilik felém és örültem, hogy e különös, kényes virágot is, melynek talaja csak leszálló emberek szive, lelke, megtaláltam ott.

Mennyi finom készség a műsor minden egyes szereplőjében, kik egytől-egyig örömünkre oldották meg föladatukat. Farkas Albertné, Boros Irén urasszony tömör és fölségesen csengő hangja, nemcsak a nagy termet töltötte be széppel, de belesimult, belecsókolt a hallgatók szivébe, lelkébe. Tud énekelni, mihez nem elég a hang és iskolázottsága, kell tudni énekelni, tudás, melyet eltanulni azonban soha senkinek sem sikerült, ezt magával hozza a kiválasztott, egy szebb, egy jobb világból, Istentől az Ő dicsőitésére. De mit mondhatnék ujat Boros Rózsikáról, azaz hogy immár Weress Jenőnéről? Hiszen ő már megszoktatott bennünket arra, hogy mindent szépen tudjon. Hát Graef Rózsika, Pálffy Margit és Kiss Gabi? Valamennyiben gyönyörködtünk, kedvesek, előzékenyek voltak, elismeréssel adózunk nekik.

Ime ez a feleletem — bájos barna asszonyom — a viszontlátásig. —— **Anka Aurélné.**

A homoródszentpáli unitárius nőegylet munkássága 1922. év november hónapjától: November hó első vasárnapján megkezdtük a nőegyleti felolvasó-estéket s ettől kezdve minden vasárnap este tartottunk összejöveteleket. Ezen összejövetelek műsorát mindig imádsággal kezdtük, utána bibliamagyarázatot tartottunk. Azután rendesen az „Unitárius Közlöny", „Magyar Nép", „Vasárnap", „Székely közélet" cimü lapokból olvastunk fel és az aktuális politikai, gazdasági és tudományos részeket meg is beszélgettük, hogy igy azokat jobban meglehessen érteni. 20 uj taggal szaporodott egyesületünk és örömmel irhatom, hogy e télen mindig látogatottabbak voltak az összejövetelek, mint eddig és egyesek részéről

meleg érdeklődést és ragaszkodást észlelhettünk az egyesület iránt. El is határoztuk, hogy nem hagyjuk félbe az összejöveteleket és a nyáron vasárnap délutánokon is összegyülünk egy kis beszélgetésre és a lapok elolvasására. Karácsonyfa-ünnepélyt is tartottunk s száznegyven gyermeknek osztottunk szét cukrot, fügét, diót, szentjánoskenyeret 850 leu értékben, mely összeget közadakozással teremtettük elő. Műsoros táncmulatságot még e télen nem tartottunk, a harangszentelésre tervezgetünk egyet. E télen segítőtársaim voltak az összejövetelek műsorának kitöltésében Benczéné Győrffy Ilona áll. tanitónő és Ferenczi Lászlóné körjegyző neje. Ezzel végzem is jelentésemet.

Ürmösi Józsefné,
nőegyleti elnök.

Siménfalván megalakult a Nőkszövetsége. Jövő számunkban ismertetni fogjuk szép munkásságát.

Az ifjuság munkában!

Nagyon érdekes az a viszony, amelyben az öt ország unitáriusai vannak egymás között. Az angol, amerikai és magyar viszonyokról eleget tudunk, de azt is jó tudnunk, hogy Hollandiában és Japánban, de legközelebb Bulgáriában is vannak unitárius gyülekezetek. Sürün foly közöttük a személyes érintkezés és levelezés.

Ezt a viszonyt most az ifjak is melegitni és élénkitni kezdették. Az Unitárius Ifjak Vallásos Szövetsége név alatt van egy hatalmas hálózat, amely Amerikából indul ki, beöleli Angliát, átjő Hollandián és most a mi ifjainkat akarja szövetségre birni. A Dávid Ferencz-Egylet ifjusági körei vannak arra hivatva, hogy a régen megindult munka fonalát ujból fölvegyék. Kolozsvárt az egyetemi, theologiai és más ifjak lesznek a' zászlóvivők. Az E. K. Tanács is tett egy lépést ilyen irányban, fölkérte és megbizta dr. Csiki Gábor ifju lelkészünket, hogy a kollégiumban lakó külső ifjuságot szervezze. Dr. Csikiben a Dávid Ferenc-Egylet titkárát üdvözöljük s reméljük, hogy munkásságának meg lesz a kivánt sikere. Immár két előadásban ismertette a külföldi ifjusági mozgalmakat.

Örömmel olvassuk az ifjak amerikai tudósitásában egy angol unitárius theologusnak Philips Pristleynek az amerikaiakhoz küldött szép levelét, melyben azt irja: A mi unitárius evangeliumunk tiszta. Az kielégiti az egyes embert is, ki a társadalmat is. Mi az unitárius ifjak barátságára nagyon sokat adunk. Ha mi barátilag összefogunk, többet elérünk, mint az összes szárazföldi és tengeri hadseregek. Értsük meg a mi felséges szerepünket és tegyük meg a ránk bizottakat.

Igen meglepő egy hollandi unitárius theologus ifju Noordhoff levele, melyet szintén Amerikába irt. Ez minket azért érdekel, mert

hajdan majdnem 200 esztendeig a mi theol. ifjaink Hollandiában tanultak. Most a kedves angolok fizetik vissza a nekünk tett szolgálatot.

Noordhoff irja: Hollandiában több vallásos csoportozat van. A Remonstráns Társaság nagyon rokonnak érezi magát az Amerikai Unitárius Egyházzal, a minek több oka van. Mindakettő a tulságosan rideg és makacs dogmatizmustól menekülve keletkezett. A Remonstráns Egyház keletkezése óta hiven ragaszkodott a szabadság és türelmesség elvéhez. Sohasem kivánta, hogy akár a hivek, akár a papok aláirjanak valamely kredót.

A Remonstráns Társaság egymagában harmincnál több gyülekezetből és hivei száma 20.000 körül áll. Most semmi sem különbözteti meg a többi szabadelvü egyházaktól. Most együtt dolgozik a többivel Isten országa eljöveteléért. És nekünk Hollandiában végtelen nagy elégtételül szolgál, hogy a mai nehéz időben, tudatában lehetünk annak, hogy az amerikai unitáriusokkal együtt működhetünk, mint testvéreinkkel, önökkel a kik a „maguk sorsának kovácsai".

A Remonstránsoknak egyedüli megkülömböztetőjük, régi jelszavuk: „A lényeges dolgokban egység, a lényegtelenekben szabadság, mindenekben szeretet".

Egy az egészért.

Dr. Tavaszy Sándor a református theologia ifju tudós tanára közelebbről könyvet adott ki, melyben korunk szellemi válságaival, lelki ellentéteivel és vergődéseivel foglalkozik.

Az érdekes fejezetek egyike az fejtegeti, hogy az egyes embernek milyen kötelességei vannak az összességekkel, közelebbről az egyházzal szemben.

Ebből az érdekes cikkből a következőket, mint ránk találókat olvasóink figyelmébe ajánljuk:

Lépten-nyomon szemünkbe ötlik annak az elemi belátásnak a hiánya, hogy végre is lehetetlen a közösségi élet két alaptevékenységében: a kormányzásban és a közigazgatásban minden egyéni gondolatot és bölcsességet érvényre juttatni. Épen ezért, ha egyéni gondolataink és érdekeink nem jutnak érvényre, nem tudunk arra a bölcsebb álláspontra helyezkedni, amely különösen ma az egyetlen méltó magatartás a mi egyházi közösségünkben: *hallgatni* és *engedelmeskedni*, mert *ma* ebben van számunkra az élet és a szabadság.

Ma minden egyéni gondolatnak, amely a közösségünkben egyesülni akar, nem az ellenséges indulattól, hanem az aggódó, féltő szeretettől kell áthatva lennie. Az a *pártos* szellem, amely

eddig erdélyi magyarságunkat emésztette, elnémult s boldogan hiszszük, hogy a magva is kiveszett, ez a pártos szellem nem akar talán ma egyházi közösségünk falai közé vonulni? Vigyázzunk őrállók, nehogy a prófétával a „pártos ház közepette lakozók"-nak neveztessünk.

Én minden dialektika mellőzésével csak arra hivom fel lelkipásztor testvéreim figyelmét, hogy van-e nagyobb és áldottabb mező, egyéniségünk sajátosságainak, gazdaságának érvényrehozására, mint az a missziói mező, amely gyülekezeteink lelki építésében előttünk feltárul? Vajjon ott már elvégeztünk mindent, vajjon van-e jogunk addig egymásnak szemrehányást tenni, egymás felett kritikát gyakorolni, amig előttünk csak gyomos és gyümölcstelen lelki mezők állanak? Vajjon egyházi közéletünk romlásáért felelősségre vonhatunk-e másokat, amig mi, sajátos munkaterünkön hanyagsággal vagyunk vádolhatók?

S itt mondja meg nekem akármelyik lelkipásztor-testvérem, hogy akadályozta-e valaki őt meg abban, hogy még mélyebb személyes vallásos életet éljen; hát abban, hogy ezt a mélyebb kegyességét átvigye gyülekezetének életébe? *Már most ha ez igy van, akkor oda kell konkludálnunk, hogy minden lelkipásztor-testvéreimnek teljes szabadsággal áll módjában az egyéniség elvének érvényesitése az egyházban, mint elsősorban vallásos közösségben, ha pedig az elvet elsősorban igy akarjuk gyakorolni, meg vagyok győződve, hogy akkor az egyházban, mint jogi közösségben is meg fogjuk találni és látni, hogy a sokféle intézményes és alkotmányos utakon, módokon kivül mennyi áldott és szent alkalom van arra, hogy a legmagasabb pozicióban levő testvéreinkhez és a legmagasabb hatóságainkhoz is eljuttassuk egyéni gondolatainkat.*

Vannak jó szivek akik gondoskodnak az árvákról, özvegyekről és a tehetetlenekről. Csipkés Sándor vakfiu sorsa már sok szivbe beférkőzött. Közelebbről Berky József, a hires szinmüvész majdnem ajándékban adott neki félkiló csokoládét, hogy a kollégium diákmulatságán elárverezzék. Az eredmény gyönyörü volt, mert 253 L. gyült egybe. Székelyudvarhelyről az unitárius Nőkszövetsége lepett meg kedves adománnyal 120 leuval, melyhez hozzájárultak: özv. Sándor Gergelyné 10, Pap Gergelyné 10, Malviánszky Ferencné 20, özv. Bartalis Józsefné 20, Pálfy Katóka 10, Bartalis Erzsike 10, Németh Albert 5, Jakab Lajos 10, Katona Mózes 10, Bombér István 5, Kovács Ilona Székelyszentmihály 10, Deák Miklós lelkész Székelyszentmihály 20 leuval.

Leányainknak konfirmációi ajándékul legszebb, legállandóbb és leghálásabb tárgy az imakönyv. „Szivemet hozzád emelem . . ." nagy választékban kapható 40 leutól fölfelé a kiadóban.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Gondnoki és tanári beiktató lesz április 14-én a kolozsvári unitárius kollégiumban. Dr. Szentiványi József f. ü. gondnok, Papp Domokos, Gálfi Zsigmond, dr. Gelei József és Vass Domokos tanárok fogják ünnepélyesen elfoglalni tanszékeiket. Még egyszer láttunk ilyen nagy felvonulást, de ez a mai viszonyok között annál is érdekesebb lesz.

Tarka délutánt rendez Kolozsvárt a D. F. E. április 14-én délután 6 órakor. Rendkivül szép és változatos műsorában közreműködnek városunk női és ifjai igen nagy számmal. Meglepő élőképek, mulattató jelenetek, táncok fogják élénkitni az igen népesnek igérkező közönséget.

Elhunytak. *Bölöni Vilmosné* székelyudvarhelyi lelkészünk neje, életkora és munkásereje legjavában nehány napi sulyos szenvedés után elhunyt. Férjén és atyján Faluvégi Albert ig. tanitón kivül, négy fiu és egy leányárva siratja. Igen nagy vesztesége egyházközségünknek és a D. F. E. udvarhelyi Nőkszövetségének is. — *Nagyajtai Péterfy Áron* ny. áll. ig.-tanitó és unitárius énekvezér Homoród-Almáson 74-ik évében március 8-án. Egyik igen kiváló munkás férfi, szelidlelkü és vallásos emberünk hunyt el benne, akit nején és gyermekein kivül népes család gyászol.

Örökös alapitóink száma elérte a 300-at. Hála és köszönet az áldozószivü tagtársaknak. Egyre-másra kapjuk a meglepően szép megnyilatkozásokat. Egyik legkisebb gyülekezetünk lelkésze Katona Mihály irja: „Volt egy szeretett kedves testvérem Katona Mózes a radnóthi uradalomban szolgált, mint számtartó egynehány évig, azután Mező-Kapusra ment Sándor János volt államtitkár uradalmába tiszttartónak, 1890. május 9-ikén meghalt, családja elpusztult, megtakaritott szép vagyona elkallódott, megelőzte a család megsemmisülését s szétment a világ négy tájéka felé. 100 leu összeggel akarom nevét megörökiteni... Kérem Hadházi pénztárnok urat, méltóztasson azt a Dávid Ferenc-Egyletnek örökös alapitói dijul átadni". Kézhez vettük és meghatottan köszönjük.

D. F. E. ujabb alakulások. A datki e.-községben Szén Mihály lelkész és Kovács Gyula énekvezér-tanitó inditványára a Nőkszövetségének megalakulását egyhanguan kimondották. Elnök lett Szén Mihály lelkész neje, alelnök Kallós Józsefné és Szén Gy. Jánosné, titkár Reichert Károlyné, pénztáros Kovács Gyuláné. A Dávid Ferenc-Egylet már egy év óta müködik. Elnök Szén Mihály lelkész, alelnök Szén Mihályné, jegyző Kovács Gyula, pénztárnok Jankó György. A D. F. E. február hó 21-én müsoros vallásos Petőfi-estélyt rendezett igen gazdag és érdekes tárgysorozattal.

Kissolymoson a tél folyamán szintén megalakitották a D. F. Egyletet, az ifjusági egylet átszervezése is munkában van. A tél folyamán az ifjuság közremüködésével minden vasárnap este a ref. lelkésszel együtt vallásos estélyeket rendeztek. Január hóban előadták az „Ördög mátkája“ cimü darabot, készülnek a jóltevők ünnepének megtartására. Van ifjusági Dalkar is a kántortanitó vezetése alatt.

Az iklandi Dávid F.-Egylet ill. Ifjusági Egyesület f. év jan. 14. febr. 19-ig terjedő munkásságáról a következőkben számolok be: (Mindnyájunk által tudott januári politikai hirek miatt a vallásos érzés, hangulat egy rövid időre megcsappant, de február hóban megint visszazökkentünk a rendes kerékvágásba — s haladni igyekszünk célunk felé.) „Egyletünk keretében (másodszor) ujólag megemlékeztünk a szerelem s a szabadság dalnokáról: Pefőfi Sándorról, mikor is életét ismertettük, költeményeiből felhasználva az alkalmasakat, ugyszintén éneklésre is. A közönségünk igen lelkes, hálás érzeménnyel viszonozta munkánkat. A két esténk tiszta jövedelme: 140 Leu, mely fel. iskolánk javára könyveltetett el. Felolvasást tartott Lőrinczi Dénes ny. lelkész 1, Kovács Gy. lelkész 1, Török János tanitó 1, Dr. György József törvsz. biró 1 alkalomból. Többen szavaltak s énekeltek. F. év február 18-án pedig szinelőadást rendeztünk a lelkes Ifj. Egyesület által ujólag iskolánk javára. Tóth Ede: „Kintornás család“ c. 3 felv. hangulatos, mulattató darabot adta elő az ifjuság. Lelkesen játszottak, mindnyájuké a dicsőség — bebizonyitva a szinpadon is tudásukat, munkabirásukat. Előadást hajnalig tartó táncmulatság követte igaz jó hangulat mellett. Közönségünk itt is szivvel-lélekkel pártolta iskolánk javát, amennyiben az esténk tiszta jövedelme: 500 Leu hangosan hirdeti az áldozatkészséget; mert hiszen az iskola mindenünk! A rendezést, a betanitást: K. B. lelkész, T. J. tanitó és Filep Gábor földbirt. végezték lelkesen, sikerrel.“ Ujabb tervünk egy harang beszerzése, ha Isten is megsegit! *Kovács Béla* lelkész.

„Hát hisz igaziban én is azt hiszem“. Ez egy angol katholikus, más néven anglikán nő nyilatkozata. Az angol kisasszony Amerikában köruton van, előadásokat tart. Egyik unitárius hirlapiró megkérdezte, hogy hányan lehetnek Angliában az unitáriusok. Az egyház nem nagy — szólt a kisasszony — de a befolyásuk annál nagyobb az egész királyságban. Ekkor elmondotta, hogy a püspöke Liverpoolban egyszer szervezni akart egy társadalmi bizottságot s ő egyik unitárius jó barátját szerette volna bevinni a bizottságba. A püspök kijelentette, hogy nem kellene azokkal együtt szerepelni. A kisasszony ragaszkodott a kivánságához, mert ő tudja, hogy senki sem tesz több jót, mint az unitáriusok s a mellett hozzáfüzte: „hát hisz igazában én is azt hiszem, amit ők“.

Székelyderzsi D. F. E. ifjusági köre megalakult 1922. évi julius hó 30-án és a következő munkásságot fejtette ki: 1922. aug. 13-án népünnepéllyel egybekötött, jól sikerült Petőfi-ünnepélyt rendezett. Ifjusági ének, szavalat, felolvasás, népünnepélyeken szokásos játékok és mutatványok szórakoztatták a nagy közönséget. Tartottunk négy vallásos estélyt (nov. 5.—dec. 3., jan. 28—febr. 2.), melyek mindenikén ifjusági és gyülekezeti ének, 5—6 szavalat, felolvasás, vagy szabadelőadás kötötte le a mindig szép számu közönség figyelmét. Kiemelendő a február 2-iki estélyünk, melyen az esperesi vizsgálószék is jelen volt. Pál Ferenc esperes hatásos megnyitót és Ürmösi József jegyző hatalmas és megkapó szabad előadást tartott Jézus és a vizetmeritő samariabeli nő beszélgetéséről. Megtanultunk és előadtunk két szindarabot: Ábrányi „A végrehajtó“ és Margittai „A cserebogár“. Előbbit nov. 11 és 12-én utóbbit febr. 10-én és 18-án mindig nagyszámu hálás közönség előtt. Ezenkivül több monológot és dialogot, valamint a Magyar Naptárban megjelent „Az uj biró“ c. derüs párjelenetet. Az ünnepélyeken, estélyeken felolvasást tartottak, szindarabokat, szavalatokat tanitottak: Balázs András lelkész, Győrffy Mária tanitónő, Buzogány Elek és Barabás Vilmos énekvezértanitó és Buzogány Elek ig.-tanitó. Elismerés és dicséret illeti azokat a szorgalmas és lelkes ifju leányokat és fiukat, akik nagy buzgósággal és dicséretes törekvéssel tanulták a vezetőik által nekik kiosztott szerepeket és költeményeket, egyházi és világi énekeket. Megérdemlik a nyilvánosság előtt is az elismerést és dicséretet. Az erkölcsi siker mellett az anyagi siker is megvolt.

A világiak prédikálnak. Már többször jeleztük az „Unitárius Közlöny“-ben, hogy Amerikában és Angliában a világi emberek igen nagy tevékenységet fejtenek ki nemcsak az egyházak kormányzásában, hanem a vallás hirdetésében is. Egyik vasárnap a világiak prédikáltak. Mit mondott Murdock ur?

Ha az egyháztól vársz valami jót, látogassad a templomot. Mindenki jobb ember volna, ha a templomba járna. Figyelj jól s légy őszinte, légy bizalommal és tisztelettel.

Tartsd eszedben mindig, hogy az egyházközség virágzása, a templom épsége attól függ, hogy te rendesen áldozol-e az egyház szükségeire. Add amit adhatsz örömmel és jó kedvvel. Sohase mond, hogy téged nem érdekel az ekklézsia ügye.

Mindig gondolj arra, hogy a pap azért megy a szószékre, mert mondanivalója van. Ne itélj elsietve. Ha egyik beszéd nem tetszik, várd meg a másikat.

Arra vigyázz, hogyha másképpen nem is szolgálhatsz, magaviseleted, szorgalmad és hűséged legyen példaadó.

Becsüld meg a papot s inkább keresd jó tulajdonságait, mint gyengeségét. Ha valami jót nyertél tőle, ne hallgasd el.

Szülők, rokonok és ismerősök értesitsék lelkészüket a városon: Kolozsvárt, Nagyenyeden, Nagyváradon, Marosvásárhelyt, Segesvárt, Szebenben, Udvarhelyt, Brassóban, Bukarestben vagy Jassiban lakó gyermekök, rokonuk vagy ismerősök lakásáról, foglalkozásáról. A Dávid Ferencz-Egylet és a Nők Szövetsége kéri lelkészeinket, sziveskedjenek a kapott értesitést közölni nemcsak a városon lakó hiveinkről, hanem azokról is, akik szétszórva idegenek között laknak. Talán sikerülni fog kiadványainkból számokra is juttatni.

Kérelem. Tisztelettel kérem lelkésztársaimat, sziveskedjenek értesiteni arról, hogy egyházközségükből az utóbbi években kik távoztak állandóbb tartózkodásra Brassóba vagy Brassómegyébe, hogy a pontos összeirását helyben és a szorványokban lehessen eszközölni. Egyuttal arra is kérem, hogy „Az én hitem" c. füzetek árával sziveskedjenek elszámolni. Kovács Lajos lelkész, Brassó.

A kivándorló. Levelet kaptunk Délamerikából egy régi jó magyar barátunktól. Családos ember. Van három fia, két leánya. Orvos volt egy ideig azután birósági tisztviselő s a mellett magának és feleségének is szép kis vagyona. Mindenik gyermeke kereső ember. Egyik fia Délamerikában próbált szerencsét, de keveset talált s mégis a család elindult. Öt hóig voltak az ujvilágban. Mindent megpróbáltak. Semmi sem sikerült. Arra kérnek, hogy Északamerikában szerezzünk nekik megélhetést. Sajnos nem biztathattuk semmivel. Más vágyakozóknak is azt tanácsoljuk: bármilyen rossz, de legjobb itthon.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába f. évi január 18-tól február 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Kozma Miklós Fiátfalva, Benke Márton, Csegezy Márton Beszterce, Tób Zsigmond Nyárádremete, Barabás János Torockó, Berecky Vilmos, Keresztély Lajos, Sykó Lajos (40 L), Weress László, Nagy Gyula, Dr. Pálfiy Ferenc, Szucluy Jánosné Kolozsvár, Járai Béla Dézsfalva, Teslák Tinka Torda, Létay László Temesvár, Kádár Kálmán, Jánosi József, Biró Lajos, Pál Dénes, Elekes Béla, Benke Mózes, Benke Elek, Marosi Ferenc, Benedek József, Séra Károlyné, Ambrus Domokos, Boros Ferenc Siménfalva, Barabás Matild Nagyenyed, Györke Lajosné, Ajtay János, Dávid Albertné, Botár István, K. Nagy Miklós, Deák Ferenc, Nemes József Kolozsvár, Gyöngyösi Gábor Sinfalva, Gál Lajos Alsógáld, Geréb Ádám Biia, (22 és 23-ra), Végh Jánosné Mezőtóhát, Fazakas Lajos, Fazakas Lajosné Nyárádszentmárton, Buzogány Elek Székelyderzs, Dr. Veress András Abrudbánya (10 L), Dr. Ferenczi Géza Nagyajta, Kálmán Mózes Fiátfalva, Csongva Dénesné Bágyon, Halmágyi Gábor Brassó; Unitárius Egyházközség, Nagy Dénes, Dávid Ferenc-Egylet Alsójára, Keresztély Gézáné Szentábrahám, Weiss Jenő Kolozsvár, Unitárius Főgimnázium, Unitárius Főgimnáziumi Önképzőkör, Péter Lajos, Dr. Szolga Ferenc